

ÁDÁM ZITA

GONDOLATOK, ÜZENETEK ROZSNYÓ ÉS A 25. KÖZOKTATÁSI KONFERENCIA KAPCSÁN

Mindennapi Odüsszeusként immár 25. éve gyűjtögetjük iszákunkba a Drázus-parti Athénban a költő által megénekelte szellemi igazgyöngyöket. Nem mindegy, telik-e vagy múlik az idő a megtett évek és a tartalmas élet viszonylatában. Az időnknek mi vagyunk a felelősei.

Kedves barátaim, akik immár negyed százada zarándokolunk el Rozsnyóra, ahol a küldetéstudattal élők találkoznak évente és köszöntik egymást. Köszöntöm én is a régi és új ismerősöket. Jó lenne hinni, ez a hely az összetartozás, a szakmai kibontakozás és az iskoláink érdekében közösen tervezett hasznos tevékenységek megszületésének a helye.

Itt lenne az ideje, hogy megszülessen a 100 éve kisebbségi helyzetben élő szlovákiai magyarság közművelődésének átfogó története, jövőt formáló stratégiája, Rozsnyó története és üzenetei, ami nem csak statisztikát, hanem elsősorban szellemi nagyságok, áldozatos tevékenységük, kisugárzó erejük, emberi és pedagógusi elkötelezettségük hatását mutatja meg. Közép-Kelet-Európában más-más történelmi háttérrel, de kulturálisan cseppet sem háttérben nemzetünk olyan személyiségeket adott a világnak generációkon át, akik zsinórmértékül szolgáltak és szolgálnak a tudományok világában, biztosítva ezzel a kulturális és szakmai örökség folytonosságát. Ennek az etalonnak elsősorban a család volt a letéteményese, indítója, bölcsője, másodsorban a mindenkori kiváló művelődési intézmények és a klasszikus műveltséggel, szakmai alázattal, korszerű ismeretekkel rendelkező tanítók, tanárok, nevelők voltak a serkentők, a hajtóerők. A Felvidék évszázadokon át legendásan híres, patinás és megbecsült iskolái a legnehezebb időkben is kiállták a tudás közvetítésének erős és sokszor hőrszi próbáját, pedig ezeréves történelmünket ismerve minden századnak megvoltak a maga gazdasági, politikai, társadalmi, ideológiai kerékkötői. De a művelődés elkötelezettjei a legsötétebb időkben is megtalálták a csendes, belső, szellemi erős várak építésének a módját, kötőanyagát, idejét és helyét, mert

tudták, hogy az képviselte a közösségekben az integráló erőt.

Rozsnyó ebben a narratívában, szakmai konferenciáinak láncolatával szervesen illeszkedik Czabán Samu élettörténetébe. Rozsnyó nem közoktatásunk problémáinak teljes horizontális és vertikális látletele, de a válaszkeresések alapján kinyomozhatóak a problémák okai a megoldásokra megfogalmazódó lehetőségek ismeretében. 1995-ben szövetségünk akkori országos választmánya a kulturális folytonosság céljával a szlovákiai magyar iskolák minőségének fejlesztését fogalmazta meg. Ezért kellett és kell újra és újra Rozsnyón találkozni, mint annak idején a magyar gondolkodó értelmiség Balatonszárzón, hogy közös dolgainkat megbeszélve a jövő tervezése legyen közösség-összetartó feladatunk. A pedagógusok felelőssége, szellemi erőfeszítése meghatározó a jövő milyenségének szempontjából.

Márai írja 1942-ben: „... nagy veszély fenyegeti azt a nemzetet is, melynek pedagógiai közketonái nem a minőségi elv jegyében iparkodnak nevelni és hatni a nemzet szűz őspanyagára, a jövő táptalajára, a gyermekekre. A néptanítók szellemi szintje, világnézeti függetlensége, pedagógiai szándéka egyértelmű a nemzet jövőjével.”

A feladat maga az ember, szintje és mélysége megszabja személyiségét, belőle a nemzet jellemére is lehet következtetni.

A Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége olyan küldetésre vállalkozott, mely a mindenkori politikai hatalom gáncsoskodása, koncepciótlansága ellenére is előrelendítette a közoktatást. Vállalásának az adott értelmet, hogy a jövőért tette mindazt, amit tett, civil szakmai szervezetként állami feladatokat látott el alázattal, felelősséggel és küldetéstudattal.

A KEZDETEKRŐL

1994 őszén az országos választmány Rozsnyón történt ülésén – a tárgyalás légkörét befolyásolta a feladat magas-tossága – vetődött fel a rozsnyói civil szerveződések képviselői részéről az a gondolat, hogy a Czabán Samu Pedagógiai és Kulturális Napok rendezvény-sorozata alakuljon országos méretű pedagógustalálkozóvá. A rendezvény szerkezetét egy kétnapos közoktatási konferencia és az ünnepi est alkossa, aminek lényege az arra érdemesült pedagógusok megjutalmazása. 1995. január 5-én az SZMPSZ Országos Választmányának Elnöksége komáromi ülésén elfogadta a Czabán Samu Pedagógiai Díj és a pedagógiai felolvasás szabályzatát. Az elnökség az országos találkozó szervezőbizottságába Ádám Zitát, Fodor Attilát és Máté Lászlót jelölte.

Az elhatározás lényege: jöjjünk össze minden év tavaszán Rozsnyón az ország minden részének óvodáiból, iskoláiból, és gondolkodjunk közoktatásunk jelene és jövője felől. Tervezünk, cselekedjünk, az idő ne találjon bennünket tétlenül. Mert elérkeztünk arra a pontra, amikor ki kellett mondanunk, rajtunk csak saját magunk tudunk segíteni elkötelezetten, alkotó módon, kitarva kultúránk, hagyományaink, anyanyelvű iskoláink védelmében, gyarapításában és fejlesztésében. Saját magunkon csak úgy segíthetünk, ha stratégiát alkotunk, célokat, feladatokat tűzünk magunk elé, melyek mindegyike a fejlődés irányába mutat.

1995 tavaszán az első rozsnyói közoktatási konferencia tétova lépésekkel indult. Témája azonban merész volt, magasba ívelő: autonómiák az oktatásügyben, az autonóm iskola és a létrehozásához vezető utak megvitatása. A gondolkodás folyamatába bekerült az intézményeknek az önkormányzatok általi fenntartása, az iskola arculatának kialakítása, a pedagógiai program és a minőségbiztosítás megtervezése mint a minőségi iskola kritériumai. A téma ma is időszerű, időszerűbb, mint valaha, mert 2002-ben minden iskola jogalanyivá vált ugyan, de napjainkig várat magára az a szakmai autonómia, ami kikényszerítheti a helyi fejlesztéseket, ami lendületbe hozhatja a kreatív gondolkodást, az innovációra elkötelezett, minőséget megcélzó pedagógiai műhelyek megalakulását és működését.

Az első konferencián meggyőződéssel, hittel képviseltük az intézményekben működő – Bibóval élve – szabadság

kis köreinek szakmai, emberi autonómiát sürgető szükségességét. Kimondtuk, hogy számunkra létfontosságú a szakmai szabadság, mert az kompetenciáiban, döntéseiben önálló gondolkodásra késztet, önálló sorsintézkést és fejlesztéseket feltételez. Oktatáspolitikai és szakmai szempontokat mérlegelve, azt hiszem, az idő bennünket igazolt.

Az első pedagógustalálkozót beárnyékolta az akkori hatalom arrogáns viselkedése és bosszúja. Ám ez sem akadályozhatta meg a hazaiakat, hogy a következő években ne legyenek újra és újra a szlovákiai magyar pedagógusok országos találkozójának házigazdái, hogy a konferencia szakmai tartalmának meghatározói ne gondolkodjanak folyamatosan a közoktatás jövőjéről. Sokszor csak álmok, víziók szintjén történt a gondolkodás. S amikor az álmok valóra váltak, visszatekintve a megtett útra, az úton lévő nem a pihenésre gondol, hanem a kihívásra, a kitartásra, az új feladatokra, a hit erősségére, ami közösséget kovácsol egyggyé.

1995 a kezdet, az útkeresés éve volt, ám az évek teltével, a szervezők elszántságával meg tudtuk fogalmazni saját elképzeléseinket, beilleszkedtünk egy szakmai áramkörbe, s a tudatos tervezés révén apróbb eredmények is mutatkoztak.

Ekkor és az azt követő időkben vált nagykorúvá a szlovákiai magyar pedagógustársadalom, amikor a politikai hatalomnak a magyar iskolák kétnyelvűsítésére, kétnyelvű bizonyítványaink egynyelvűsítésére tett kísérlete ellenében polgári engedtlenséget fogadtunk. Igazából akkor érezte a hatalomnak mindig kiszolgáltatott magyar pedagógus, hogy az otthon lenni itthon – most történik meg. S ránk figyeltek akkor Európa.

A PEDAGÓGUSTALÁLKOZÓ FORMAI ÁTALAKULÁSÁNAK ÉVEI

A rozsnyói pedagógustalálkozók a Czabán Samu Pedagógiai és Kulturális Napok keretei között 2002-ig zajlottak, 2003-tól a szakmai események a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Országos Találkozója címet viselte, ahogyan az elismerés díja kezdetben Czabán Samu Pedagógiai Díjról Felvidéki Magyar Pedagógus Díjra változott – több pedagógiatörténettel foglalkozó személyiség véleménye szerint is érthetetlenül. Hiszen Czabán Samu a felvidéki magyar iskolákért vívott harcában példaként áll előttünk. Az embert tettei alapján kell értékelni. De sérült önbizalmunk néhánéa elbizonytalanít bennünket.

A második pedagógustalálkozó az ezer éves magyar iskola évfordulójának jegyében zajlott: a szlovákiai magyar iskolák múltjáról, jelenéről és jövőjéről történt gondolkodás. Múltról, hogy annak tanulságai alapján tervezhető legyen a jövő.

A következő év a közoktatás európai dimenzióit, illetve az autonóm iskola szakmai megközelítéseit tekintette át. A témát az új pedagógusszerepek, a változó világ kihívásaira adható intézményi válaszok tették teljesebbé. 1999-ben a különböző oktatási rendszerek reformjainak jellemzőivel, meghatározó vonásaival ismerkedtünk, készülve arra, hogy talán itthon is történik majd az oktatásban valami érdemleges. Az ezredfordulón a harmadik évezred iskolája, a jövőkép, az értékelési rendszerek, a minőségbiztosítás témákból építkezett a konferencia.

A 2001. évi szakmai tanácskozás az Európai Unió országainak közoktatási rendszere, a globalizálódás, az erre reagáló társadalmi folyamatok, az esélyteremtés a pedagógiában, a pedagógusképzés reformjának szükségessége problémákra kereste a megfelelő válaszokat.

Nevelési intézményeink 2002. július 1-jével önkormányzati fenntartásúak lettek. Ebben a megváltozott intézmény-fenntartási helyzetben a konferencia az önkormányzatok és az iskola kapcsolatát vette nagyító alá. Az előadások az irányítást, helyi és regionális szintű feladatellátást, -megosztást, -tervezést, a globális gondolkodás és lokális döntés témákat kötötték csokorba.

A rá következő évben a konferencia hívómondata „A változások kulcsszereplője a pedagógus” volt. A választást az indokolta, hogy legyen bármilyen a stratégia, a fejlesztés, a megvalósítás emberi tényezőknél áll vagy bukik. A pedagógus kulcsszereplője a változásnak, a minőség folyamatainak. A szemléletváltás korparancs, ahogy a folytonosan változó világban az értékek utáni vágy is az, ahogyan azt a mindig is időszerű Németh László-i gondolat példázza: az elhivatott pedagógus képes a gályapadból laboratóriumot csinálni!

„A tudás változó tartalma és fejlesztése” témára épült a tizedik, jubileumi pedagógustalálkozó. Hazai közoktatásunk az európai alapelveknek megfelelő törvényekkel igyekezett felzárkózni az egységes irányvonalhoz, melynek vezérfonalát a demokratikus, decentralizált és feladatmegosztáson alapuló intézményirányítás jelentette.

A szekciókban a hazai közoktatás tartalmi reformjának oktatáspolitikai feltételei és szakmai feladatai kaptak hangsúlyt.

Az első tíz év hozadéka volt a hazai fejlesztő műhelyek bemutatkozása. Innen indultak azok a fiatal kollégák, akik ma a nyári egyetemeken akkreditált képzéseinek előadói, akiknek munkája rendszer- vagy osztályszinten, de a magyar iskolák minőségi mutatóit jelentik, illetve a kollégák szakmai felkészültségében napi szinten a minőség garanciáját jegyzik.

Rozsnyón tanulta meg néhány kísérletező kolléga a tantárgyi program, helyi tanterv, taneszköz műhelyszerű fejlesztését, amely tudás révén új értékek születtek, melyek a magyar iskola megítélését erősítik.

Rozsnyó volt az origó, ahonnan az önerős iskolafejlesztések is indulhattak volna.

A MÁSODIK TÍZ ÉV

A következő tíz év narrációja szerves folytatása volt az előzőnek, tudatosan a hazai potenciálokra építve és a hazai problémák megoldására fókuszálva.

Rozsnyót a pedagógus-kihívások, a XXI. századi elvárások műhelyként nevezte a XI. országos pedagógustalálkozót és közoktatási konferenciát összefoglaló kiadvány, amikor a „Változó világ – változó iskola – használható tudás” téma került a középpontba. A tartalmat a PISA-mérés sokkoló eredménye és a nagyon várt hazai tartalmi reform elindulásának hiánya indokolta. A szekciók a tartalmi innovációk megvalósulásának lehetőségeit boncolgatták.

A „Regionalitás a közoktatásban” hívó gondolat köré gyűjtötte a plenáris előadásokat és az azokat kiteljesítő

résztémákat a 2006-ban megszervezett tanácskozás.

A szekciók munkáját a regionális és kistérségi célok és feladatok, az intézményi pedagógiai programtervezés, tananyagfejlesztés, a regionális értékek beépítése a tananyagba, az óvodai nevelési program tervezése és fejlesztése, a tehetséggondozás témakörök töltötték meg.

A tanulónak adott folyamatos visszajelzés, pozitív értékelés nélkül nem biztosított a fejlődés és nincs fejlesztés, ezért a következő év a „Fejlesztő értékelés – eredményes tanuló” tartalom kibontására vállalkozott. A cél a tanulóközpontú iskola lehetőségének megteremtése, minden tervezett tevékenység a gyermek fejlődésére figyel. Ehhez eszközként a fejlesztő értékelés módszereit, technikáit kell elsajátítani a pedagógusnak. Végiglapozva a megsárgult meghívókat, felidézve az előadók nagyszerű gondolatait, az innovációra javasolt megoldásokat, azon csodálkozom, miért hiányzik mindez még iskoláinkból!

Az értéket kereső világban a tudomány, az oktatás a tehetségekre való figyelemben mint minőségben mutatja meg a haladást. Világszerte felértékelődnek az új utat keresők és találók, a csúcsteljesítmények. Magyarországon elkezdődött a tehetségálózat építése, ami mindannyiunk számára új kihívást jelentett. Ezért a 2008-as év központi témája a tehetséggondozás volt. Új fogalmakkal, tehetséggondozó programokkal ismerkedtünk, új kihívásokra kellett felkészülni, hogy nálunk is elinduljon az intézményekben, kistérségekben és a régiókban a rendszerszerű tehetséggondozás, a kialakítandó tehetségpontok működése érdekében a szakemberképző programok, melyek ma az

SZMPSZ (egyik) prioritását alkotják. A témában kiemelkedő előadók mutatták be a tehetség fogalmának alakulását, összefüggéseit az intelligenciával, motivációval és kreativitással. A résztvevők általuk megismerhették a tehetségek fejlesztésének rendszerét és lehetőségeit. Ma már néhány pedagógusunk szakirányú tehetséggondozó végzettséggel, ECHA-diplomával is rendelkezik.

Az új közoktatási törvény elfogadása után nehéz feladatot kaptak a nevelők: a nyári szünet alatt meg kellett alkotni iskolájuk pedagógiai programját. 2009-ben a konferencia ezt a problémát feloldóan foglalkozott a tervezhető-e az oktatás a globális és változó világ kihívásainak ismeretében kérdéssel, illetve a tervezhetőség tudatában és felelősségében mi az iskola feladata, kinek és milyen elvárásoknak kell megfelelnie, kikkel kell együttműködni a sikeresség érdekében, hogyan kell a változást menedzselni.

A következő év konferenciájának témája a közoktatás megújítása és a társadalmi igény óhaja közös nevezőjeként született. Kérdések sora merült fel: a XXI. század elején: a technika csúcra járatásával az iskola mint társadalmi intézmény meg tud-e birkózni a nevelés feladatával, milyen értékeket hagy nyomjelző izotópként az iskolai nevelés a tanulók személyiségében, együtt tud-e működni nevelő és nevelt az iskolai tanulási folyamatokban, példakép-e a pedagógus, a készség- és minden más közismereti iskolai tantárgyak a neveltség szintjének emelését szolgálják-e, szét szabad-e választani nevelést és oktatást egymástól? A találkozó emberi üzenetét a dévai Böjte Csaba ferences rendi szerzetes foglalta össze lélekiemelő, bízó és biztató, a soha fel nem adás érzetével közvetített sajátos előadásában, mely a szeretettel és szeretetben történő nevelés növelő erejét hangsúlyozta.

A világ fejlett gazdasági államai számára fontos a jól képzett és a megszerzett tudást alkalmazni tudó, az életben át tanulni akaró intelligens munkavállaló. Nem elég azonban az ismeret, ha hiányoznak az ismeretet alkotóan felhasználó képességek, ha hiányzik a tanulóhoz, munkához való hozzáállás.

A tizenhetedik alkalommal megszervezett pedagógustalálkozó középpontjában ezért a hatékony szervezet – eredményes iskola gondolat köré építkező téma állt, mely az iskola mint szervezet működésének és fejlesztésének problémáját járta körül. Neves

magyarországi és hazai szakemberek segítségével arra kereste a válaszokat, melyek a hatékonyság indikátorai, mutatói, melyek mentén eredményesebbé tehetjük iskoláinkat. Az előadók nagy ívet vázoltak fel: a 2009-es PISA eredményeinek elemzésén indulva jutottak el a XXI. század iskolája jellemzőinek megfogalmazásáig. A Mitől teljesít jól egy iskola? kérdésre a válasz: ha autonóm, ha magas teljesítményeket fogalmaz meg, ha a kezdő szakasz megnyúlik, ha a méltányosság megerősödik, a szelekció visszaszorítódik.

A 21. század iskolájában a jogalkotástól el kell jutni a tudatos szervezetfejlesztés, a tanuló szervezetekké válásig, mert csak így képes a változásokra megfelelő módon reagálni. A lecke minden alkalommal fel volt adva: a változásra elkötelezett ember az innováció irányába mozdul. De vajon mit tett a szlovákiai magyar iskola?

A 2012-ben megvalósult konferencia „A nevelési – tanítási – tanulási folyamat fejlesztése” címet viselte. Fókuszában az iskolai mikroszintű folyamatok elemzése, a tanítási óra, a célképzés, a hatékony tanulás szervezés, a pedagógus emberi és szakmai kompetenciái, a tantárgyi tervezés állt, aminek kiinduló pontja a tanulói megismerés. Az előadások a professzionalitás – innováció – együttműködés hármában érintették a pedagógus-kompetenciákat, azok fejlesztésének lehetőségét a hatékony tanulásfejlesztés érdekében.

A konferencia hozadéka a Csapó Benő professzor által felajánlott online mérések rendszerének és metodikájának a hazai kompetenciamérésekben való alkalmazása, felhasználása volt, amivel a mai napig nem élünk. Igaz, kompetenciákat sem fejlesztünk.

Sajnálatos módon az elmúlt 20 év alatt sok olyan felajánlott lehetőséget nem használtunk ki, ami előre vitte volna közoktatásunk megújulását. Ha közös akaratunk és minőségi iskolában való elképzelésünk találkozott volna a rozsnói konferencia gondolataival, üzeneteivel, érthetünk volna el változásokat az osztálytermi folyamatokban, a szemléletváltásban, a nevelő-oktató munka módszereiben, a szervezet hatékonyabb működésében, tantárgyi programok műhelyjellegű fejlesztésében, a tehetséggondozó programok adaptációjában és sok-sok más, az iskolát mint szervezetet érintő mutatók fejlesztésében. Az elkövetkező időszak legnagyobb feladata az lesz, hogy az intézményvezetőket szólítsuk meg olyan

szakmai programokkal, melyek a magyar iskola minőségi mutatóinak emelését tűzik célul.

„Sokan vállalják fel a szlovákiai magyar közoktatás fejlesztését, óvodáink, iskoláink megóvását és színvonalas működésének segítését és támogatását, pedagógusaink szakmai növekedését, de elgondolkodtató, hogy szinte senki nem foglalkozik komolyan, rendszeresen és professzionálisan a szlovákiai magyar oktatás elemzésével, belső mozgásaival és azok okaival és következményeivel.” – fogalmazta meg a 2013-as konferencia előkészítésének szakaszában Fodor Attila. Ennek a gondolkodásnak az eredményeként született meg a „Szlovákiai magyar közoktatás – helyzetkép 2013” központi téma, melynek célja: a rendszerváltástól eltelt időszak végigtekintése, honnan, milyen pozíciókkal indult, hová érkezett a szlovákiai magyarság. Mindazok a vágyak, elképzelések, tervezetek, (nemzet)stratégiák, koncepciók megvalósultak-e, mennyire változott Dél-Szlovákia képe, benne a szlovákiai magyar közoktatás. A társadalmi folyamatok elemzését követte az említett időszak oktatási, oktatásirányítási fordulatainak, mérföldköveinek kritikus elemzése.

Szarka László a pódiumbeszélgetésben ráerősített arra a sürgető, közösségi és szakmai képviselő megteremtésének feladatára, amelynek célja a magyar iskolák megmaradása és fejlődése, illetve az oktatási autonómia létrehozása.

Rozsnóra mindenkinek el kell jönni, de a kezdő pedagógusoknak mindenképpen, mert ez a hely a közösségbe tartozásról és a jövő tervezéséről szól – összegezte gondolatait Fodor Attila. Rozsnó legizgalmasabb üzenete 2013-ban az volt, hogy mozgósított a szlovákiai „magyar” közoktatás stratégiájának megfogalmazására.

A 20. rozsnói közoktatási konferencia céljai között szerepelt, hogy számvetéssel, szembenézéssel folytassa a megszületett gondolatokat, választ várva a kérdésekre, közös felelősségünkre hivatkozva, mi lesz a jövő a fogó gyermeklétszámot, a munka utáni elvándorlást bekalkulálva a holnapokban. Hogyan tudjuk megőrizni, fejleszteni a magyar iskolák hálózatát, hogyan tudunk versenyképes minőségi oktatást megvalósító iskolát létrehozni úgy, hogy a méltányosságot kiemelten kezeljük. Az autonóm iskola, az önfejlesztő iskolaideál megközelítése a mindennapok gyakorlatában az, ami felé el kell mozdulni. Európában nem

elég csak magyarnak megmaradni, hanem jól el kell igazodni a világban. Ehhez korszerű tudás, pozitív élet szemlélet szükséges, s olyan képességeknek kell birtokában lenni, amelyek alkalmassá tesznek bennünket, hogy identitásunkat nem feladó, kultúránk és hagyományainkat őrző és továbbadó, közösségi emberként, a globális problémák megoldásában nyitott európai polgárként éljük életünket ebben a világalvásban.

AZ UTOLSÓ ÖT ÉV

A rozsnói konferenciák legutolsó öt évét a szlovákiai magyar közoktatás fejlesztése, a kiváló iskolává válás, az iskolafejlesztések narratív láncára fűzhetjük fel, mely szervesen illeszkedik az előző évek, évtizedek vonulatába. A 2015-ös év felvetette a közoktatás irányítási kérdéseinek megvitatását, kibontását, az oktatás teljes vertikumát mélyen érintő kérdések, célok, feladatok megvitatását. A konferencia hívó gondolata a szlovákiai magyar közoktatás jövőbeli útjait, elképzeléseit, céljait, feladatait érintette Társadalmi kihívások – oktatásügyi válaszok címmel.

A megújulás szándékával történő problémafeltárás és kiütkeresés 2016 tavaszán valódi kitörési pontokban, az alulról induló iskolafejlesztésekben fogalmazódtak meg, amelyek a pedagógiai szemléletváltást hordozták magukban. A gondolkodáshoz segítségként David Hopkins Minden iskola kiváló iskola, az angol oktatási reform lépéseit tartalmazó program elveit használták a konferencia tartalmi fejlesztői.

Mindezen feladatok elérése csakis olyan intézményvezetők irányításával lehet, akik megteremtik az intézmény kultúráját, aminek révén tanuló iskolává válik a közösség, ahol a gyermek előrehaladása a minőség mértéke.

2017-ben is ez az irányvonal folytatódott, amikor Szlovákiában is elindulni látszott az oktatás új reformja. Még mindig nyitott volt a kérdés, a törvényhozás és a szakma közösen képesek-e jól megfogalmazni a változás alapját képező célokat, amelyek mentén összerakhatók a fejlődést és a minőséget garantáló feladatok. A reform legfontosabb kihívása szemléletünk megváltoztatása. A nevelők felelőssége soha nem volt mértékben megnövekedett: a jövő olyan lesz, amilyen embereket az iskola nevel.

Nem véletlen, hogy a társadalmi kihívásoknak való megfelelés kérdésére kerestük a válaszokat: hogyan tarthat

jük meg iskolahálózatunkat, mit kell tennünk a hatékony munka elérése érdekében, hogyan kell fejleszteni, hogy a szlovákiai magyar iskolákból kikerülő generáció emberségben, munkavégzésben, boldogulásban ne alattvaló, hanem alkotó állampolgár legyen szülőföldjén és a világban. Ma már tudjuk, hogy az említett közoktatási, címében is vonzó reform, A tanuló Szlovákia is az előző, szép új világot ígérő tervek sorsára jutott. De ha erős és szakmailag felkészült a pedagógustársadalom, a jövőt a helyi innovációk elindításában kell keresni és megtalálni.

2018 áprilisában a közoktatási konferencia középpontjában a személyre szabott tanulás pedagógiája állt. A konferencia szándékában az iskolafejlesztések fontosságának megerősítése állt, melynek alapelve: minden gyermek egyenlő, mindenkinek joga van a művelődéshez és ehhez különböző utakon jut el. A szakmai műhelyekben folytatott témák megbeszélése segítette a gyakorlati célok megvalósítását, melyek közül kiemelve szerepeltek: a tanulási környezet kialakítása a személyre szabott tanulás érdekében, az óvoda-iskolai átmenet zökkenőmentes alakítása, a tanítási és tanulási stratégiák gazdagítása, a pedagóguskompetenciák fejlesztése, a hatékony és eredményes pedagógiai munka és az önértékelés.

2019 a 25 év alatt megtett utat jelenti: 25 közoktatási konferenciát, 25 találkozást, szakmai vitát kiváltó gondolkodást. A mostani év esszenciáját nyújtja a negyedszázadnak, ezt idézzük meg, erre emlékezünk és keressük a társadalmi kihívásokra adandó pedagógiai válaszokat, s sürgetjük a múlt és a problémák ismeretében a jövőt megcélzó oktatási stratégia megszületését.

A PEDAGÓGUSTALÁLKOZÓK HOZADÉKAI

A rozsnói pedagógustalálkozó konferenciáinak előadói között olyan magyarországi és hazai szakemberek, oktatáspolitikusok, -elemzők, -fejlesztők, akadémikusok adtak elő, akiknek neve összekapcsolódott az oktatási reformokkal. A konferencia résztvevői önfejlesztő iskolákkal, iskolavezetőkkel, pedagógusokkal ismerkedhettek meg, akikkel baráti-szakmai kapcsolatot alakítva maguk is fejlesztőkké válhattak.

Az előadók példákat hoztak, hogyan lehet kiváló felkészültséggel, alázattal, feladatalkötelettel hatékony, sikeres, jó iskolát létrehozni és működtetni. A névsor impozáns, a tudás, amit ná-

lunk hagytak, megtermékenyítette hazai közoktatásunkat, szakmailag felkészültebbé tette a magyar iskolák nevelőit.

A rozsnói pedagógustalálkozók a kezdettől meghatározták a szlovákiai magyar közoktatásról való szakmai gondolkodást, de talán a szlovákiai közoktatás egészére is hatást gyakoroltak, hiszen Rozsnót és a magyar pedagógusokat megtisztelte jelenlétével az oktatási miniszter, és államtitkári szinten nemegyszer képviselte magát a hazai szaktárca. De nem csak ebben rejlik az elmúlt huszonöt év jelentősége. Itt lehetőség nyílt a közoktatásban felmerült problémák kibeszélésére. Demokratikus párbeszéd keretei között kerestük az előrevívó megoldásokat.

Közoktatási konferenciáinknak mindig világosan meghatározott, szakmailag alaposan átgondolt témái voltak, melyek az előzőekben megfogalmazott célok szerint építkeztek. Mintaként szolgáltak számunkra az anyaországi konferenciák, oktatáspolitikai és pedagógiai stratégiai döntések, fejlesztések. Azt gondoltuk, ezeknek a szakmai irányvonalaknak a mentén tervezve a jövőt, nálunk is megtörténnek a közoktatás egészének változását sürgető intézkedések.

Kétezerig semmi jel nem utalt arra, hogy bármilyen nyitás, változás, demokratizálódás bekövetkezne a szlovákiai közoktatásban, az oktatáspolitikai tétovasága, céltalansága is elbizonytalanította a szakmát. Sajnálatos, hogy az oktatáskutatás hiánya csak ad hoc helyzeteket szült, és a kézi vezérlésű közoktatás elképesztő mértékben kiszolgáltatottja volt a politikának. Születtek itt „Konstantin”, „Millennium” és „Tanuló Szlovákia” tervzetetek, de a szakma súlytalansága képtelen volt a politikával szemben a mérleg nyelvét a változás irányába billenteni.

A rozsnói találkozások, érdemi viták új szemléletet hoztak a szlovákiai magyar közoktatásba. Fejlesztették a pedagógusok pedagógiai kultúráját, a közoktatásról mint rendszerről, a fejlesztések kapcsán az iskoláról mint szervezetről kezdődött el a párbeszéd, az irányításban is a rendszerszemlélet alapján indult meg a gondolkodás. Rozsnónak köszönhető, hogy új fogalmak honosodtak meg a pedagógusok szakmai fogalomtárában, a nevelőtestületekben pedagógiai programról, minőségbiztosításról, önkormányzati intézményfenntartásról, felelősségmegosztásról, kompetenciafejlesztésről, kiváló iskolákról esett szó.

Egészséges vérátömlesztést kapott a szlovákiai magyar pedagógustársadalom. A változás, a változtatás nyugtalansága és kíváncsisága szállta meg az amúgy is kísérletező kedvű kollégákat. Rozsnón mutatkoztak be az első pedagógiai programok, itt kerültek bemutatásra az alkotó pedagógusok pályamunkái, innen indult újjára minden pedagógiai kutatás és eredmény, ami megmozgatta a nevelőtestületek alkotó fantáziáját.

Az évente megrendezett pedagógustalálkozók arra is alkalmat adtak, hogy ünnepeljünk. Ünnepeljük a közösségek által kiemelt pedagógusokat, a Czabán Samu Pedagógiai Díj, illetve a Felvidéki Magyar Pedagógus Díj kitüntetetteit, az alkotó kollégákat, a tehetséges diákokat, hogy gyönyörködjünk a tanulmányi versenyek révén született gyermeki csodákban, büszkéek legyünk az okos, szép fiatalok nemzetközi és országos sikereire.

Nagyszerű történések Rozsnó 25 évének történései. Ám Magyarország mindenkori kormánya, a Nemzetpolitikai Államtitkárság, az oktatási szaktárca, illetve a különböző magyarországi közalapítványok támogatása nélkül nehezen tudtunk volna találkozni, további hitet meríteni, hogy a cél érdekében érdemes vállalni, érdemes lobogni. Köszönjük a segítséget.

Rozsnó kapcsán számtalan személyes emlékeink vannak: megható pillanatok, boldog találkozások, felemelő érzések kerítenek hatalmukba. Emlékszem a kialakult tudásszomjra, a még többet, még alaposabban felismerésére, az alkotó pedagógusok pályamunkái bemutatásának izgalmára, a megfelelő felelősségének megélésére. S emlékszem a Vass Lajos Kórus fellépéseire, melyek izzóvá tették az amúgy is meleg baráti és emberi légkört. S emlékszem nagyszerű kollégáinkra, akik ma már nem lehetnek velünk. Ám emléküink és példájuk bennünk van, velünk marad.

Biztos, hogy az induláskor nem gondoltunk az évekkel, a találkozások, a konferenciák nem voltak öncélúak. Soha nem a kulcsin, hanem a belbecs volt számunkra a fontos: mindig az igényesség és a fejlesztés feladatának vonzásában éltünk. A hazaiak meleg szíve, a hozzáértők szakmaisága, az anyaország vállalása adta össze a rozsnói pedagógustalálkozók emberi és szakmai örömét, a tudást, amit a résztvevők visszaforgattak saját személyiségükbe, tudásukba, tanítványaikba.

Rozsnyó huszonöt év után a fiatal, ambiciózus, okos kollégáké. Mi, az indítók megtettük, amire vállalkoztunk. Ami az elkövetkezők felelőssége: az itt kapott és továbbgondolt tudás legyen a mindennapok nélkülözhetetlen része. A fiatalok legyenek az elkövetkező fejlesztések szellemi hídjai, ahogy Németh László írja: „Mi minden kell egy igazi hídhoz: vas, beton, veríték; ... Egy szellemi hídhoz látszólag sokkal kevesebb kell. Egyetlen lélek, ki mint a mesebeli óriás keresztül fekszik a folyón s átsétáltatja magán az elválasztottakat.”

Ez a huszonöt év és a rozsnyói feladatok, szolgálat, nemes munka volt. A jövő Rozsnyón indult el. Köszönet a

rozsnyóiak vállalásának. Köszönjük az indítóknak, a folytatóknak, a sok áldozatot vállaló helyi csapatnak, a rozsnyói és a Rozsnyói járás óvodáinak, iskoláinak, igazgatóinak, pedagógusainak, szülői szövetségeinek, az SZMPSZ Területi Választmányának a segítséget, önzetlenséget, az elmúlt két és fél évtized termékeny, közösséget összetartó munkáját.

Kívánom, az elkövetkező évek is hozzák el a szellemi kincskeresés örömet, hogy az idő ne csak múljék, hanem telítődjék javakkal, melyek a szlovákiai magyar iskolák műveltségbeli gazdagodását, a pedagógusok szakmai felkészültségét, a magyar gyermekek boldogulását szolgálják a kulturális és

szakmai örökség, a tudás átadásának feladatával, a generációk szellemi gyarapodásának céljával.

Hamvas Béla üzenete a XXI. század magyar pedagógusainak a mottója lehet: „Nem akkor érsz célhoz, ha mindent kimerítettél, hanem ha megtaláltad a kimeríthetlent.” Nekünk Rozsnyó jelentette és jelenti a mai napig a kimeríthetlenség forrását.

Ezért nem elég a csillagokra nézni, utánuk kell nyúlni, mert az ember nem csak jelenség, hanem cselekvés is, és küldetése van a világban. Ez a teremtő élet értelme, ez Rozsnyó mindenkori üzenete.

SZLOVÁKIAI MAGYAR PEDAGÓGUSOK XXV. ORSZÁGOS TALÁLKOZÓJA, ROZSNYÓ 2019. ÁPRILIS 6-7. - DÍJAZOTTAK, 2019

kategória	díjazott neve	munkahely	település
Felvidéki Magyar Pedagógusdíj 2019	Jókai Tibor, posztumusz		Komárom

kategória	díjazott neve	munkahely	település
A tehetségek felkarolásáért és gondozásáért	Kulcsár Mónika	MTNY Alapiskola és Gimnázium, Duna utca	Pozsony
A tehetségek felkarolásáért és gondozásáért	Marafkó Klór Ildikó	Corvin Mátyás Alapiskola	Gúta
A tehetségek felkarolásáért és gondozásáért	Kekeňák Szilvia	Márai Sándor MTNY Gimnázium és Alapiskola	Kassa
Pedagógus-életpályadíj	Forró László	Jedlik Ányos Elektrotechnikai Szakközépiskola és Kereskedelmi Akadémia	Érsekújvár
Pedagógus-életpályadíj	Komjáti Attila	Alapiskola	Torna
Kiváló módszertani, nevelési, szakmai és tudományos eredményekért	Kulik Szilvia	Dénes György Alapiskola	Pelsőc
Kiváló módszertani, nevelési, szakmai és tudományos eredményekért	Bodon Sándor	Speciális Alapiskola	Rimaszécs
Kiváló módszertani, nevelési, szakmai és tudományos eredményekért	Papp Andrea	Alapiskola	Szepsi
A szlovákiai magyar nyelvű oktatást támogató tevékenységért	Gyöző Andrea	Katona Mihály Alapiskola	Búcs
A szlovákiai magyar nyelvű oktatást támogató tevékenységért	Kozma Szabolcs	Győr - Moson - Sopron Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Pannonhalmi Tagintézménye	Magyarország
Óvodapedagógusok részére, kiváló módszertani és nevelési eredményekért	Michač Szilvia	Víz Utcai MTNY Óvoda	Komárom
Óvodapedagógusok részére, kiváló módszertani és nevelési eredményekért	Harangozó Katalin	MTNY Óvoda	Kassa